అరుదైన మనిషి

డా॥ కె. బాలగోపాల్ హఠాన్మరణం తర్వాత నాకు ఏదో దిగులుగా, వెలితిగా అనిపిస్తోంది. బాలగోపాల్‌తో సాన్నిహిత్యం వల్ల నా మనస్సుకు అలా అనిపిస్తున్నదని కాదు. వాస్తవానికి బాలగోపాల్‌తో నాకు పరిచయమే లేదు. ఆయన జీవించి ఉన్నప్పుడు నేను ఎప్పుడూ ఆయనను కలవలేదు. మరణ వార్త తెలిసి నివాళులు అర్పించడానికి వెళ్లినప్పుడు మాత్రమే ఆయనను చూడగలిగాను. అయితే భౌతికకాయాన్ని మాత్రమే! పరిచయమే లేని బాలగోపాల్ పట్ల నాకు ఒక రకమైన ఆరాధనా భావం ఉండేది. అందుకు ఆయన ఎంచుకున్న మార్గం, గడిపిన జీవితం కారణం. చాలామంది మేధావులు బయట చెప్పే మాటలకు వారి వ్యక్తిగత జీవితాలకు పొంతన ఉండదు. ప్రజల్లోకి వచ్చినప్పుడు ఆదర్శాలు వల్లె వేసేవారు వ్యక్తిగత జీవితం విషయానికి వస్తే విలాసంగా గడిపిన దాఖలాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. బాలగోపాల్ ఇందుకు పూర్తి భిన్నం. ఆయన తాను నమ్మిన సిద్ధాంతాన్ని నిక్కచ్చిగా ఆచరించి చూపించారు. ఎవరికీ పట్టని అభాగ్యుల కోసం తన జీవితాన్ని ధారపోశారు. ధన ప్రభావం మానవ సంబంధాలను అతలాకుతలం చేస్తున్న ఈ రోజుల్లో ప్రలోభాలకు, ఐహిక సుఖాలకు అతీతంగా ఒక నిర్వికారిగా, ఒక రుషిగా జీవితాన్ని గడిపిన మహోన్నత వ్యక్తి బాలగోపాల్! ఆయన సిద్ధాంతాలను ప్రతి ఒక్కరూ సమర్థించాలని చెప్పను గానీ, ఆయన జీవితాన్ని ఆదర్శంగా తీసుకుంటే సమాజాన్ని పట్టి పీడిస్తున్న అనేక సమస్యలు పరిష్కారం అవుతాయి.

విధి నిర్వహణలో ఉన్నప్పుడు జర్నలిస్టులు వ్యక్తిగత భావోద్వేగాలకు గురి కాకూడదని నేను తరచుగా సహచర జర్నలిస్టులకు చెబుతూ ఉంటాను. కానీ, గురువారం రాత్రి 10.30 గంటల సమయంలో "ఆంధ్రజ్యోతి" సెంట్రల్ డెస్క్‌లో కూర్చుని, మరుసటి రోజు ప్రచురించవలసిన వార్తల ప్రాధాన్యతల గురించి ఎడిటర్ కె. శ్రీనివాస్, అసిస్టెంట్ ఎడిటర్ అల్లం నారాయణ, నేనూ చర్చిస్తున్నప్పుడు బాలగోపాల్ మరణ వార్త తెలిసింది. అంతే; మాకు మాటలు కరువయ్యాయి. మేం ముగ్గురం కూడా భావోద్వేగానికి గురయ్యాం. వాస్తవానికి బాలగోపాల్ గురించి నేను రాయాలనుకోవడం సాహసమే! కానీ ఆయన మరణ వార్త విన్న తర్వాత నాలో ఉత్పన్నమైన పలు ప్రశ్నలు నన్ను ఈ సాహసానికి పురిగొల్పాయి.

మావోయిస్టు పార్టీ రాష్ట్ర కమిటీ కార్యదర్శి మాధవ్‌ను ఒంగోలుకు సమీపంలోని నల్లమల అడవుల్లో ఎన్‌కౌంటర్ పేరిట కాల్చి చంపినప్పుడు "ఇలా అందరూ వెళ్లిపోతే నోరు లేని వాళ్లకు దిక్కేమిటి? నీవు పూనుకుని ఏదో ఒకటి రాయి" అని అల్లం నారాయణకు సూచించాను. ఆ మరుసటి రోజు తాను రాసిన వార్తాకథనం ప్రచురితం అయిన తర్వాత నారాయణ నన్ను కలిసి, తన జీవితంలో వృత్తిపరంగా ఇంత ఆనందాన్ని ఎప్పుడూ పొందలేదని చెమర్చిన కళ్లతో అన్నాడు. ఏమి జరిగిందని ప్రశ్నిస్తే, 'ఉదయం నుంచీ నన్ను అభినందించని వాళ్లు లేరు' అని నారాయణ అనడం, అదే జర్నలిజంలో ఉన్న సంతృప్తి అని మేమిరువురం అనుకోవడం జరిగింది. ఇప్పుడు మళ్లీ అవే ప్రశ్నలు, అవే భావాలు నన్ను చుట్టుముట్టాయి. తాడిత, పీడిత ప్రజానీకంతో పాటు, నాగరిక (?) సమాజానికి దూరంగా కొండల్లో, కోనల్లో జీవిస్తున్న ఆదివాసీల కోసం అలుపెరుగని పోరాటం చేసిన బాలగోపాల్ కూడా వెళ్ళిపోతే ఇక ఎవరు మిగిలారు? జీవిత చరమాంకంలో సిద్ధాంతాలను, విశ్వాసాలను అమ్ముకోవలసిన పరిస్థితులు ఏర్పడుతున్న ఈ రోజుల్లో ఒక మునిగా జీవితాన్ని గడిపిన బాలగోపాల్‌లు ఎక్కడ దొరుకుతారు? రాజ్యాన్ని గానీ, అన్యాయాలను-అక్రమాలను గానీ, ప్రైవేటు హింస (మావోయిస్టులు తదితర వామపక్ష తీవ్రవాద సంస్థల హింస)ను గానీ ప్రశ్నించే గుండె ధైర్యం ఎందరికి ఉంటుంది? మానవ హక్కులను ఇంత నికార్సుగా ప్రేమించే ఉద్యమకారుడు మళ్లీ పుడతారా? ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానం దొరకదు! మానవ హక్కుల కోసం పోరాటం చేసిన లేదా చేస్తున్న వారికి గానీ, వామపక్ష తీవ్రవాదులకు

సానుభూతిపరులుగా ఉంటున్న మేధావులకు గానీ బాలగోపాల్‌కు ఉన్నంత విశ్వసనీయత లేదని కచ్చితంగా చెప్పవచ్చు. ఇందుకు బాలగోపాల్ ఎంచుకున్న సిద్ధాంతమే కాదు, జీవన విధానం కూడా కారణం. బాలగోపాల్‌ది అత్యంత నిరాడంబర జీవనశైలి. తల కూడా సరిగ్గా దువ్వుకోరు. ఈ విషయాన్నే ప్రస్తావిస్తూ, "మీరన్నా పట్టించుకోవచ్చు కదా?" అని ఆయన జీవన సహచరి వసంతలక్ష్మి వద్ద ఒకసారి ప్రస్తావిస్తే, "తల జోలికి మాత్రం ఆయన రానివ్వరు" అని ఆమె బదులిచ్చారు. ఆయన భౌతిక కాయాన్ని చూసిన తర్వాత బాలగోపాల్‌కు మానవ హక్కుల పట్ల తప్పితే తన విషయంలో గానీ, తన శరీరంపట్ల గానీ, దుస్తుల పట్ల గానీ ఆసక్తి లేదనీ, ఉండదని స్పష్టం అయింది.

మీడియా పబ్లిసిటీ కోసం సామాన్యుడు మొదలుకొని మేధావి వరకు ప్రతి ఒక్కరూ పరితపిస్తున్న ఈ కాలంలో బాలగోపాల్, సమాచార సాధనాల కోలాహలానికి, హడావుడికి బహు దూరంగా ఉన్నారు. అందువల్లనేమో....ఆయన గురించి సామాన్య జనానికి తెలిసింది చాలా తక్కువ! అంతెందుకు! మానవ హక్కుల ఉద్యమ కారుడిగా, న్యాయవాదిగా సుపరిచితుడైన బాలగోపాల్ గణితంలో అపార ప్రతిభావంతుడనీ, చిన్న వయసులోనే పిహెచ్.డి. చేశారన్న చాలా మందికి తెలియదు. అంశమేదైనా సరే; దానిపై పూర్తి అవగాహనకు ఆయన తొలి ప్రాధాన్యమిచ్చేవారు. పరోక్ష సమాచారంపై ఆధారపడకుండా, సొంతంగా దాని లోతుపాతులను తెలుసుకునేందుకు నేరుగా రంగంలోకి దిగేవారు. బాధితులను, సంబంధింతులను స్వయంగా కలుసుకునేవారు. వివరాలు సేకరించేవారు. సమగ్రంగా అధ్యయనం చేసేవారు. ఆ అంశాన్ని వెలుగులోకి తీసుకురావాలని అనుకున్నప్పుడు మీడియాను ఆశ్రయించే వారు. ఆయన రచన కూడా ముక్కు సూటిగా, ప్రస్ఫుటంగా కొనసాగేది. ఒక అంశాన్ని ఎక్కువ మంది చూసే కోణంలో కాకుండా, భిన్నమైన దృక్కోణంలో చూడడం, దానికి సహేతుకమైన వాదనను నిర్మించడం, అత్యధికులతో 'నిజమే కదా' అని ఒప్పించగలగడం బాలగోపాల్‌కు మాత్రమే సాధ్యమైన విశిష్టశైలి. మీడియా ద్వారాకంటే కూడా ఇతరత్రా మార్గాల్లో సమస్యను ఎదుర్కొనడాన్నే ఆయన ఎక్కువగా ఇష్టపడినట్టు కనిపిస్తుంది. రాజ్యం (ప్రభుత్వం) అక్రమాలను ఎదుర్కొనడానికి, రాజ్యాంగాన్నే ఆశ్రయించి, కోర్టుల్లో గెలువగలిగిన అరుదైన న్యాయ కోవిదుడు బాలగోపాల్! తాను

సమర్థించే మార్గంలోని మంచి చెడులను బేరీజు వేసుకునే ఆత్మ విమర్శకుడే కాదు; విభేదించినపుడు చెడును చెడు అని ధైర్యంగా చెప్పి, అంగీకరించకపోతే బయటకు వచ్చి, ప్రత్యామ్నాయ ఉద్యమాన్ని నిర్మించగలిగిన వన్‌మ్యాన్ ఆర్మీ ఆయన! ఎక్కువ మంది ఒక ప్రవాహ సదృశమైన పంథాలో కొట్టుకుపోతున్నపుడు, తానొక్కడు మాత్రం ఎదురీది, ఎదురు నిలిచి, ఏమిటిది? ఎందుకిలా? అని ప్రశ్నించగలిగారు. అందుకే పౌరహక్కుల ఉద్యమకారుల్లో బాలగోపాల్ సమున్నతంగా, విభిన్నంగా నిలవగలిగారు. మానవ హక్కుల కోసం జీవితాంతం నిలిచి పోరాడిన నిజమైన మనిషి బాలగోపాల్!

పదహారు వందల కిలోమీటర్ల పాదయాత్ర చేసి వై.ఎస్. రాజశేఖరరెడ్డి మహా నాయకుడు అయ్యారు. ప్రజల ఆశీర్వాదంతో ముఖ్యమంత్రి అయ్యారు. హెలికాప్టర్ ప్రమాదంలో చనిపోయిన తర్వాత దివంగత ముఖ్యమంత్రిని దేవుడని కొందరు కీర్తిస్తున్నారు. అదే ప్రాతిపదిక అయితే, బాలగోపాల్ తన ఉద్యమ ప్రస్థానం ప్రారంభమైన తర్వాత లక్షల కిలోమీటర్లు పర్యటించారు. మీడియా కలాలు, (కెమెరాల) కళ్లు చేరలేని ప్రాంతాలకు కూడా ఆయన వెళ్లారు. ఎందరో అభాగ్యులకు 'నేనున్నాను' అని ఓదార్పును ఇచ్చారు. అంటే బాలగోపాల్‌ను దేవ దేవుడని కీర్తించవలసి ఉంటుంది. రాజశేఖరరెడ్డి మరణం తర్వాత ఎంతమందికి నష్టం, కష్టం జరిగిందో నాకు తెలియదు గానీ, బాలగోపాల్ మృతి వల్ల లక్షలాది పీడిత ప్రజల పెద్ద దిక్కును కోల్పోయారు. తమ తరఫున అన్యాయాలను ప్రతిఘటించే, ప్రశ్నించే వారి కోసం వారి కళ్లు వెదుకుతూనే ఉంటాయి. అధికారం పొందడమే లక్ష్యంగా ఏర్పాటైన రాజకీయ పార్టీల నాయకులు చనిపోతే భోరున విలపిస్తూ, ఎక్కడపడితే అక్కడ విగ్రహాలు ఏర్పాటు చేసే మన సమాజం, బాలగోపాల్ వంటి మహా వ్యక్తి చనిపోతే అంతలా ఎందుకు స్పందించడం లేదు? విలువలను పణంగా పెట్టి భోగలాలసతకు అలవాటు పడుతున్న వారు ఒక విషయం గుర్తుంచుకోవాలి. బాలగోపాల్ వంటి అసాధారణ వ్యక్తులను గుర్తించి గౌరవించకపోతే భవిష్యత్తులో మనకు అన్యాయం జరిగినప్పుడు అండగా నిలబడే వాళ్లే మిగలరు.

బాలగోపాల్ భౌతికకాయాన్ని సందర్శించి, నివాళులు అర్పించి, అర్ధరాత్రి తర్వాత ఇంటికి వెళ్ళిన నాకు, అప్పటి వరకు మా ఇంట్లో వాళ్లు కూడా టి.వి. చూస్తూ, బాలగోపాల్ గురించి తెలుసుకోవడానికి ఆసక్తి చూపడం కొంత ఊరటనిచ్చింది.

ప్రభుత్వాలు చేసే దుర్నీతిని ఎదిరించినంత మాత్రాన పాలక వర్గాలు బాలగోపాల్‌ను శత్రువుగా చూడనవసరం లేదు. రాజకీయ పార్టీల నాయకులు నిత్యం పరస్పరం దూషించుకుంటూ, మధ్యలో ఎవరైనా చనిపోతే అందరూ ఒక్కటై మరణించిన వారిని ఆకాశానికెత్తగా లేనిది, బాలగోపాల్ వంటి నిబద్ధత గల వ్యక్తిని గుర్తించి గౌరవించడానికి ఎందుకు వెనుకాడాలి? ఆ పార్టీ సిద్ధాంతం వేరు, మా పార్టీ సిద్ధాంతం వేరు అని చెప్పుకునే నాయకులు వేరు. మా పార్టీ సిద్ధాంతం వేరు అని చెప్పుకునే నాయకులు బాలగోపాల్ విషయంలో కూడా ఆయన సిద్ధాంతంతో విభేదించినా ఆయన గొప్పతనాన్ని గుర్తించవచ్చు కదా!

బాలగోపాల్ భౌతికకాయం ఉన్న ఆస్పత్రికి చేరిన తర్వాత అక్కడి పరిస్థితి నన్ను మరింత కలచి వేసింది. ఈ వార్త తెలిసిన పలువురు జర్నలిస్టు ప్రముఖులు, హక్కుల ఉద్యమకారులు ఆస్పత్రికి చేరుకున్నారే గానీ ఒక్క రాజకీయ నాయకుడు కూడా కనిపించలేదు. అంతేకాదు, ఆస్పత్రి వద్ద హడావుడి చూసి అక్కడకు చేరుకున్న ఇద్దరు కానిస్టేబుళ్లు ఏమి జరిగిందని ప్రశ్నించగా, బాలగోపాల్ చనిపోయారు అని చెప్పాను. ఆయన ఎవరు? అని వాళ్ళ నుంచి వచ్చి ప్రశ్నతో నాకు మతిపోయినంత పని అయింది. బాలగోపాల్ భౌతికకాయాన్ని చూసి కూడా కానిస్టేబుళ్లు ఆయనను గుర్తించలేదు. విషయం తెలిసిన తర్వాత కూడా కనీసం సబ్ ఇన్‌స్పెక్టర్ స్థాయి అధికారి ఆస్పత్రి వద్దకు బందోబస్తు కోసమైనా రాకపోవడం విషాదం! ఇటువంటి వైఖరి ప్రదర్శించడం ద్వారా అటు పాలకులు గానీ, ఇటు అధికార యంత్రాంగం గానీ ఏమి సందేశాన్ని ఇస్తున్నాయి? నమ్మిన విలువల కోసం జీవితాంతం కట్టుబడిన వ్యక్తిని, పరుల కోసం జీవితాన్ని త్యాగం చేసిన మహా మనిషిని గౌరవించకపోతే అలాంటి మహానుభావులు భవిష్యత్తులో దొరుకుతారా? ఇది మనందరం ఆత్మ పరిశీలన చేసుకోవలిసన అంశం. బాలగోపాల్‌పై నాకు తెలిసి కేసులు కూడా లేవు. ఆయన ఎన్నడూ హింసకు పాల్పడలేదు. అన్ని రకాల హింసలను వ్యతిరేకించిన ధీరోదాత్తుడు. అధికారంలో ఉన్నప్పుడు అవినీతి ఆరోపణల ఊబిలో కూరుకుపోయిన పలువురు నేతలకు మరణించిన తర్వాత ప్రభుత్వ లాంఛనాలతో అంత్యక్రియలు జరిపిస్తారు. గానీ, బాలగోపాల్ వంటి మహోన్నత వ్యక్తిత్వం కలిగిన వారిని పట్టించుకోకపోవడంలోని ఔచిత్యం ఏమిటి? అందరం ఆత్మ పరిశీలన చేసుకోవాలి. ఈ విషయంలో మీడియా

కూడా మినహాయింపు కాదు. నాయకులు చనిపోయినప్పుడు రోజుల తరబడి విషాద గీతాలు వినిపించి, దృశ్యాలు చూపించే ఎలక్ట్రానిక్ మీడియాలకు తెల్లవారే సరికే బాలగోపాల్ మరణవార్త అప్రధానం అయిపోయింది. మనమందరం బాలగోపాల్‌లు కావాలని కాదు.. కాలేం కూడా! కానీ, అలాంటి మహానుభావులకు మరణానంతరమైనా ఇవ్వాల్సిన గౌరవం ఇస్తే భవిష్యత్తులో మరో బాలగోపాల్ పుట్టుకు రావచ్చు. ఒక వేళ మనలో ఆ పరిణతి రాకపోతే పరిస్థితులు వికటించినప్పుడు ప్రకృతే కల్పించుకుని బాలగోపాల్ వంటి వారిని పుట్టిస్తుంది. ప్రలోభాలకు, వ్యక్తిగత ప్రయోజనాలకు కక్కుర్తి పడుతూ ఇప్పటివరకు మన కోసం ప్రశ్నిస్తూ అలుపెరుగని పోరాటం చేస్తూ వచ్చిన బాలగోపాల్‌ను కూడా ఇప్పుడు కోల్పోయాం. ఆయన జీవితాన్ని ఆదర్శంగా తీసుకున్నా, తీసుకోకపోయినా బాలగోపాల్ వంటి వారిని ప్రోత్సహించవలసిన బాధ్యత సమాజంపై ఉంది. ప్రశ్నించే ఒక గొంతు శాశ్వతంగా మూగబోయింది కనుక, ప్రశ్నించే మరో గొంతు వినిపించే వరకు బాలగోపాల్ స్మృతులతో కాలం గడుపుదాం!

– వేమూరి రాధాకృష్ణ

10 అక్టోబర్, 2009, ఆంధ్రజ్యోతి దినపత్రిక